

BANKLARDA FINTECH IMKONIYATLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH

Shomurotova Dilnoza

Toshkent davlat Iqtisodiyot universiteti

To'rtko'l fakulteti talabasi

Annotasiya: Banklarda Fintech imkoniyatlaridan samarali foydalanish haqida ma'lumotlar berilgan.

Kalit so'zlar: Fintech, innovatsion xizmat turlari, moliyaviy hisobot, P2P kreditlash, E-wallet.

Bugungi zamonaviy raqamlashtirish davrida bank tizimini rivojlantirishda banklarning texnik va texnologik rivojlanganligi albatta hozirgi davrning imkoniatidir. Bu jarayonda zamonaviy innovatsion xizmatlar ko'rsatishni qat'iy yo'lga qo'yish, bank majburiyatini kafolatlash orqali unga aholi omonatlarini keng jalb etish tizim oldida turgan asosiy vazifalardan biridir.

Hozirgi kunda, an'anaviy bank operatsiyalari amalga oshirish jarayoni raqamli texnologiyalar hisobiga o'zgarib, mijozlar uchun qulayliklar ortmoqda. Buning natijasida biznesda pul muomalasi tezlashib, biznesning kengayishi va iqtisodiy o'sish uchun qo'shimcha imkoniyatlar paydo bo'lmoqda. Hozirgi kunda, turli xil elektron bank xizmatlari onlayn xarid qilish jarayonini soddalashtirishga xizmat qilmoqda. Aytish lozimki, bank xizmatlarini raqamlashtirish axborot va kommunikatsion texnologiyalarga tayanadi va moliyaviy xizmatlarning 24 soat mobaynida uzluksiz ko'rsatilishi va tezkor yetkazilishini ta'minlaydi. Natijada, bank xizmatlarini raqamlashtirish xodimlar tomonidan qo'lda bajariladigan operatsion faoliyatni sezilarli darajada qisqartiradi va bank mijozining vaqtini tejaydi.

Bugungi kunda tijorat banklarining innovatsion moliyaviy xizmat turlarini mijozlarga taqdim etishi, ularning ommabopligini ta'minlashi asosiy vazifalardan biri hisoblanadi.

Hozirgi kunda banklarda Fintech imkoniyatlari ma'lumot texnologiyalari sohasida moliyaviy xizmatlar, bank xizmatlari va boshqa moliyaviy operatsiyalarni o'z ichiga olgan texnologiyalar, tizimlar va kompaniyalar uchun ishlab chiqilgan soha hisoblanadi. Fintech imkoniyatlari, banklarda xizmat ko'rsatishni samaraliroq qilish, moliyaviy operatsiyalarni tezlashtirish va xizmat sifatini oshirish imkonini beradi.

Markaziy Osiyoda Fintech imkoniyatlari ham o'zgarib bormoqda. Banklar Fintech texnologiyalaridan samarali foydalanish orqali xizmatlarini yanada rivojlantirish, mijozlarga tez va qulay xizmat ko'rsatish uchun yangi texnologiyalardan foydalanishadi. Shuningdek, Fintech kompaniyalari Markaziy Osiyoda yangi

investitsiyalar jalb qilmoqda va moliyaviy sohalarda innovatsion yondashuvlar o'rnatishga yordam beradi.

Hozirda, Markaziy Osiyoda Fintech sohasida hamkorlik va birgalikning rivojlanishiga ko'rsatilgan imkoniyatlar katta. Dunyo mamlakatlar o'rtasida Fintech sohasida hamkorlikni rivojlantirish, xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlik qilish va soha bo'yicha tajribalar almashish keng imkoniyatlarga ega. Buning natijasida markaziy Osiyoda Fintech sohasida yangi yondashuvlar va rivojlanish keng ko'rsatmoqda.

Banklarda Fintech imkoniyatlaridan samarali foydalanishda moliyaviy texnologiyalar bozorining rivojlanishiga ta'sir qilgan asosiy omillar sifatida quyidagilarni keltirish mumkin:

1.Ma'lumotlarni qayta ishlash texnologiyalarining rivojlanishi, bu tubdanyangi xizmatlarning paydo bo'lishiga va P2P kreditlash, onlayn skoring kabi mavjud xizmatlarning sezilarli yaxshilanishiga olib keldi.

2.2007-2008 yillardagi jahon moliyaviy inqirozidan keyin paydo bo'lgan iste'molchilarning an'anaviy banklarga bo'lgan ishonchining pasayishi va bank sektorining qat'iy tartibga solinishi iste'molchilarni FinTech startaplari taklif qiladigan xizmatlarga qiziqish uyg'otdi.

3.Ijtimoiy tarmoqlarning tobora ommalashib borayotganligi foydalanuvchilar o'rtasida ma'lumot almashish asosida moliyaviy xizmatlarning yangi turlarini taklif qilish imkonini berdi.

4.Mobil telefonlardan foydalanish ko'lami ortib borayotgani, odamlarning keng doirasi bilan tajriba almashish istagi, xizmatlardan foydalanish qulayligi, axborot sifati va tezligiga qo'yiladigan talablarning ortishi oqibatida iste'molchilar xatti-harakatlaridagi sezilarli o'zgarishlar.

5.Iqtisodiyotning turli sohalarida texnologik kompaniyalarning muvaffaqiyati, bu, o'z navbatida, an'anaviy bozorlarni sezilarli darajada o'zgartirgan va raqobatbardosh yechimlarni taklif qilgan Airbnb, Uber kabi kompaniyalarning paydo bo'lishiga olib keldi.

6.Elektron davlat xizmatlarining paydo bo'lishi, zamonaviy texnologiyalarnifoydalanuvchilar darajasida tatbiq etishga qodir bo'lgan va uning qanchalik samarali ekanligini tushunadigan jamiyat segmentining paydo bo'lishiga olib keldi.

Fintech - moliyaviy operatsiyalarni soddalashtirish uchun texnologiyadan foydalanish. Mavjud texnologiyadan foydalanish odamlar va korxonalar uchun operatsiyalarni tezlashtiradi. Fintech, shuningdek, moliya xavfsizligini ta'minlash va yaxshilash uchun sun'iy intellekt, ma'lumotlar fani va blockchain texnologiyasidan foydalanadigan kompaniyalarni tavsiflash uchun ishlatiladigan atama.

Fintech - bu moliyaviy xizmatlardan foydalanishni osonlashtiradigan texnologiya bo'lib, ko'pincha an'anaviy muassasalar narxining bir qismiga to'g'ri keladi.

Moliyaviy texnologiyalar raqamli ishlanmalarni to'liq qabul qilishga tayyor bo'lgan va o'zlarining moliyaviy mablag'larini bankning jismoniy yordamisiz butunlay o'z mablag'larini boshqarishga tayyor odamlarga mos kelishi mumkin.

Korxonalar o'zlarining hisob raqamlariga 24 soat davomida kira olsalar, ular bankning ochilishini kutmasdan pulni aylantirib, o'z operatsiyalarini kuchaytirishi mumkin. Chekni naqd qilish uchun bank ochilishini kutishi kerak bo'lgan iste'molchilar buni istalgan vaqtda, o'zlari va bank vaqtlari va pullarini tejashlari mumkin.

Fintech bank ishini olib borish uchun texnologiyadan foydalanganligi sababli, bankni tartibga soluvchi qonunlar va qoidalar, siz foydalanadigan texnologiya nima qila olishini ham boshqaradi. Federal Savdo Komissiyasi, Iste'molchilarni moliyaviy himoya qilish byurosi, Qimmatli qog'ozlar birjasi komissiyasi va boshqalar AQShdagi moliyaviy faoliyatni tartibga soladi.

Banklarda Fintechning ijobiy va salbiy tomonlari

- Tezroq operatsiyalar
- Ba'zan xizmatlar uchun to'lovlar past yoki yo'q
- Minimal hujjatlar
- Mobil aloqa deyarli har qanday joyda, ko'pincha 24/7 rejimida

Kamchiliklari

- Jismoniy filiallar yo'q
- Internetga kirishni talab qiladi
- Naqd pul olish uchun keng tarqalgan bankomat tarmog'iga ulanishi mumkin

emas

- Uzoq, ishonchli rekord yetishmasligi mumkin

Masalan, aksariyat onlayn-banklarda jismoniy filiallar mavjud emas. Agar siz Internetga ulanishni yo'qotib qo'ysangiz, jismoniy bankka borib, pulingizga kira olmaysiz. Shunday qilib, sizning onlayn-bankingiz ulangan bankomat tarmog'i bilan ishlashiga ishonch hosil qiling, agar ular bog'langan kartani taklif qilsalar, siz hech qanday to'lovsiz naqd pul olishingiz mumkin.

Ko'pgina onlayn moliyaviy xizmat ko'rsatuvchi firmalar mijozlarni qo'llab-quvvatlash markazlarini to'liq ish bilan ta'minlagan bo'lsalar-da, ba'zi odamlar o'z masalalarini yuzma-yuz muhokama qilishni afzal ko'rishadi. Bu, ayniqsa, pensiya tejash, farzandingizning kollej jamg'armasi yoki hayotni sug'urtalash polisi kabi muhim masalalar to'g'risida so'rashda juda muhim bo'lishi mumkin.

Fintech yordamida ularning aksariyati o'zingiz, ekranda amalga oshiriladi. Bundan tashqari, ko'plab fintech kompaniyalari qisqa muddatli rekordlarga ega startaplar yoki rivojlanayotgan kompaniyalardir. Eng yirik an'anaviy banklar tashkil etilgan va tanilgan.

Xulosa. Umuman olganda, FinTech orqali nafaqat bank sektoridagi raqobatni kuchaytirish (FinTech kompaniyalari sababli), balki bank ko'rsatadigan xizmatlar sifati, ishonchliligi va tezligini oshirish imkoniyati yuzaga keladi. Fikrimizcha, Respublikamizda FinTechbozorini rivojlantirishning muhim yo'nalishlari sifatida infratuzilmani rivojlantirish, huquqiy asoslar va mexanizmlarni shakllantirish, soliq tizimi orqali FinTech startaplarini qo'llab-quvvatlash, investitsion mexanizmlar orqali rag'batlantirishga muhim ahamiyat qaratish zarur. Ayni paytda, elektron hamyonlar (E-wallet), bitkoin va blokcheynga asoslangan innovatsion mahsulotlarni keng joriy qilish va ularni tartibga solishga tijorat banklari raqamli transformatsiyasida ustuvorlik berilishi maqsadga muvofiq. Shuningdek, tijorat banklari mPOS (Mobile Point of Sale) terminallari joriy etish, T-commerce (tablet-commerce), Mobile banking xizmatlari ko'lamini yanada oshirishga rag'batlantirilishi zarur.

Fintech dunyosi raqamli inqilobni to'liq qabul qilishga tayyor bo'lgan kishiga mos kelishi mumkin. Boshqalar uchun an'anaviy bank yoki ikkalasining kombinatsiyasi eng mos bo'lishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Aliqoriyev O. Tijorat banklarida xizmat turlarini rivojlantirish yo'llari. T, 2012.-
2. Olimova, H. X., Teshabaeva, O. H., & Jyraeva, H. X. K. (2022). O'zbekistonda innovasion jarayonlarni takomillashtirish orqali korxonalar raqobatdoshligini oshirish

m
a
s
a
l
a
l
a
r
i
.
S
c
i
e
n
t
i